

น้ำลด ตอพูด : น้ำท่วม ตอโพล่

ก่อนอื่นต้องแสดงความเสียใจและความเห็นอกเห็นใจ ท่านที่ประสบภัยน้ำท่วมจนได้รับความเสียหายด้านทรัพย์สินและความทุกข์ร้อนในเรื่องชีวิตความเป็นอยู่ ขอให้กำลังใจกับทุกๆ ท่านให้มีพลังกายและพลังใจต่อสู้กับความยากลำบากครั้งใหม่ หากพิจารณาพลังแห่งความคิดในเชิงบวก เมื่อผ่านพ้นไปแล้วท่านจะมีความอดทน ความแข็งแกร่งและประสบการณ์ในการต่อสู้กับความยากลำบากในอนาคตมากขึ้นอย่างแน่นอน

ต้องเรียนว่าเรื่องที่ยอยากแสดงความคิดเห็นโดยนำเอาหลักการธรรมาภิบาลมาพิจารณาถึงเหตุการณ์ที่สะท้อนจากวิกฤตน้ำท่วมสาหัสในครั้งนี้เกิดจากแรงบันดาลใจของความคิดและน้ำลายพั่งพริ้วของรัฐมนตรีและผู้นำในคณะรัฐบาลที่ยอยากเสนอ ออกข่าวในเรื่องโมเดลใหม่ๆ งบประมาณที่ใช้แก้ปัญหาและฟื้นฟูน้ำท่วม รวมถึงโอเดียเรื่องนิเวศไทยแลนด์ ทั่วๆ ที่เสียสะท้อนจากผู้ได้รับความเดือดร้อนจากประชาชน จากสื่อต่างๆ เป็นการส่งสัญญาณให้เห็นถึงความต้องการ และความคาดหวังให้รัฐบาลมุ่งเน้นแสดงให้เห็นความชัดเจนจากมาตรการในการแก้ปัญหาที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพ คาดหวังให้สื่อสารอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพและเอกภาพ เพื่อให้ผู้ประสบภัยมีข้อมูลที่ชัดเจนและเชื่อถือได้ไว้เตรียมตัวและเตรียมรับศึกน้ำท่วมได้ตามแนวทางที่ควรจะเป็น

ผมมั่นใจว่าทุกๆ ท่านรู้ความหมายของน้ำลด ตอพูดดี แต่อาจสงสัยว่าทำไมน้ำท่วม ตอจิงโผล่ นี่เป็นโอเดียต้นๆ ของผมเอง ประมาณ 2 เดือนของการติดตามข่าวสารข้อมูลเรื่องน้ำท่วม ผมสังเกตเห็นความไร้ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ การขาดภาวะผู้นำ การขาดความเป็นเอกภาพและความสามัคคีของคนไทย การแสดงออกทั้งของประชาชนบางส่วนและคนของรัฐบาลเองที่แสดงถึงความบกพร่องของต่อมจิตตานี้ก วัฒนธรรมอันดีงามของคนไทยที่ต้องปรับให้เข้ากับยุคสมัยนี้คือต่อทั้งหมดที่โผล่มาท่ามกลางมหานทีที่ผมสัมผัส (ซึ่งอาจจะผิดก็ได้) และเป็นตอ

ที่แสดงถึงความอ่อนแอและความด้อยศักยภาพการแข่งขันกับนานาประเทศของประเทศไทย ส่วนต่อที่จะกล่าวถึงต่อไปจะสะท้อนถึงจุดอ่อน หรือความอ่อนแอ หรือความด้อยศักยภาพ ขอให้ท่านพิจารณาจากเนื้อหาของแต่ละตอ

ตอที่ 1 : ผู้นำและภาวะผู้นำ

ถ้าเทียบเคียงองค์กระดัดประเทศชาติกับองค์กรธุรกิจเกี่ยวกับโครงสร้างและกระบวนการกำกับดูแล ประชาชนทั้งประเทศเป็นเจ้าของประเทศเหมือนผู้ถือหุ้นทั้งหมดเป็นเจ้าของบริษัท ประชาชนเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (สส.) และสมาชิกวุฒิสภา (สว.) ก็เหมือนผู้ถือหุ้นเลือกและแต่งตั้งกรรมการบริษัท สส.และสว. เลือกนายกรัฐมนตรีเป็นผู้นำฝ่ายบริหาร (CEO) ก็เหมือนคณะกรรมการเลือก CEO ให้บริหารกิจการ

หลักการบรรษัทภิบาลที่ดีบอกให้เลือก CEO ที่ดีที่สุดมาบริหาร ดีที่สุดในที่นี้คือ ทั้งเก่งและดี มีความรู้ ประสบการณ์ มีความเป็นผู้นำหรือโดยรวมมีคุณสมบัติที่เหมาะสมที่จะมาบริหารให้กิจการมีความเจริญเติบโตก้าวหน้า มันคง ยั่งยืน แข่งขันกับชาวบ้านได้โดยยึดถือประโยชน์สูงสุดขององค์กรและต้องคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสียทุกหมู่เหล่าด้วย ผู้ถือหุ้นก็ต้องเลือกกรรมการที่มีความรู้ ประสบการณ์และมีภาวะผู้นำให้มากำกับดูแลการบริหารของฝ่ายบริหาร พุดง่าย ๆ กรรมการต้องมีกันพอที่จะกำกับดูแลฝ่ายบริหารได้ ส่วนภาวะผู้นำของทั้งกรรมการ

และ CEO หมายถึง มีความเป็นผู้นำ มีความสามารถและความกล้าในการตัดสินใจ เพื่อประโยชน์ต่อส่วนรวมตามหน้าที่รับผิดชอบ ไม่ใช่เพื่อประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้อง มีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่มีชื้อโกหกตอแหล ดังเช่นที่ Robert Townsend ให้ความหมายไว้ว่า “True leadership must be for the benefit of the followers, not the enrichment of the leaders. แปลตรงๆ หมายถึง ความเป็นผู้นำที่แท้จริงต้องทำเพื่อประโยชน์ของผู้ตาม ไม่ใช่เพื่อความมั่งคั่งเพิ่มพูนของผู้นำเอง”

ที่ผ่านมาและเหตุการณ์น้ำท่วมครั้งนี้สะท้อนถึงการเลือก สส. และผู้นำประเทศ คุณสมบัติและภาวะผู้นำประเทศเป็นอย่างไร ขอให้ท่านผู้อ่านพิจารณาเอาเองและจากข่าวสารข้อมูลความเห็นที่มีอยู่มากมายมหาศาลในสารพัดประเภทของสื่อ ส่วน สส. ผู้นำและผู้บริหารประเทศ รวมทั้งข้าราชการและผู้นำท้องถิ่นมีความเป็นผู้นำขนาดไหน เพื่อความเป็นธรรม ท่านพิจารณาเอาเองโดยดูนิยามของความเป็นผู้นำ และคุณสมบัติผู้บริหารที่ควรจะมี และเป็นที่ยอมรับกันทั่วไป แล้วนำคุณสมบัติและพฤติกรรมของตนไปเปรียบเทียบกับแล้วหาคำตอบเอาเองอย่างไม่มีอคติดีกว่านะครับ

ตอที่ 2 : ระบบและประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ

น้ำท่วมครั้งนี้สะท้อนให้เห็นถึงการขาดระบบการบริหารจัดการซึ่งพยายามมองในแง่ดีว่าเกิดจากเราไม่เคยประสบกับอุทกภัยใหญ่หลวงขนาดนี้ ถึงกระนั้นระบบที่มีอยู่เดิมก็จัดการอย่างไม่มีประสิทธิภาพ เมื่อภาวะกดดันให้ต้องจัดการก็ยิ่งจัดการอย่างไม่มีระบบ ใช้คนผิดๆ ถูกๆ ตัดสินใจผิดๆ ถูกๆ มีกระบวนการจะบริหารจัดการก็ไม่สามารถควบคุมให้ดำเนินการตามแผน ตามกระบวนการที่วางไว้ ตามหลักการบรรษัทภิบาลที่ดี คณะกรรมการต้องกำกับดูแลให้ฝ่ายบริหารจัดให้มีระบบการบริหารจัดการที่มีความรัดกุม มีประสิทธิภาพ มีระบบควบคุมเพื่อป้องกันความเสี่ยงและการทุจริตที่ดีเพียงพอและเหมาะสม ตลอดจนการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ

ประเด็นที่น่าแปลกใจคือ การประสานงานระหว่างรัฐบาลและ กทม. น้ำท่วมสองเดือนค่อยสั่งซื้อเครื่องสูบน้ำ เครื่องสูบน้ำที่บอกว่ามีและเพียงพอกลับใช้งานไม่ได้ แสดงถึงการขาดการเตรียมการตรวจเช็ค เช่นนี้เรียกว่า

ขาดจิตสำนึกคุณภาพ ทำให้การบริหารจัดการบกพร่อง

อีกประเด็นที่ไม่เข้าใจเลย ทำไมรัฐบาลต้องคอยตอบปัญหารายวันเรื่องย้ายศูนย์ปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบอุทกภัย (ศปภ.) ผมเข้าใจว่าชื่อของศูนย์ก็บอกอยู่แล้วว่าศูนย์นี้ต้องตั้งอยู่ในสถานที่ที่สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีเครื่องมือเครื่องมือพร้อมที่จะทำงานให้ความช่วยเหลือได้อย่างเต็มที่ ถ้านำมาทำงานไม่ได้ก็ต้องย้ายไปที่ที่มีความพร้อม ไม่เห็นจะต้องให้ความสำคัญกับเรื่องนี้เป็นรายวันจนภายหลังน้ำท่วม ต่อก็โผล่จนมีคนตั้งข้อสงสัยว่าเพราะยังหาวิธีการจัดการกับของบริจาคไม่ได้ใช่หรือไม่

ที่น่าสังเกตอีกประเด็นหนึ่ง ผมเห็นว่าเป็นความล้มเหลวของการบริหารส่วนท้องถิ่นซึ่งไม่ใช่ความผิดของรัฐบาลนี้ แต่เป็นจุดบกพร่องของระบบการบริหารจัดการ ซึ่งปัจจุบันอยู่ภายใต้อำนาจของผู้บริหารท้องถิ่นหรือนักการเมืองที่อาจขาดประสบการณ์เรื่องการบริหารจัดการ ขาดความเป็นผู้นำ การจัดการกับปัญหาในพื้นที่รวมถึงความเดือดร้อนในพื้นที่ ข้าราชการในระดับผู้นำในท้องถิ่นน่าจะรู้จักถึงสภาพของพื้นที่และประชาชนดี น่าจะร่วมกับบรรดา สส. สก. สข. บริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพมากกว่า ศปภ. การสร้างผู้นำต้องเปิดโอกาสให้บุคคลเหล่านี้แสดงฝีมือ นอกจากจะสร้างประสบการณ์เรื่องการบริหารจัดการกับบุคคลเหล่านี้แล้วยังทำให้บุคคลเหล่านี้มีบารมีเป็นที่เชื่อถือของประชาชนในท้องถิ่น มีปัญหาใหญ่เล็กสามารถจัดการในระดับท้องถิ่นก่อน ไม่ใช่ทำงานแบบเอาหน้า หาเสียง สอพลอให้ผู้ใหญ่ส่วนกลางไปแจกของ ในภาวะวิกฤตแบบนี้ผู้นำต้องสามารถแยกแยะความสำคัญของงานที่เหมาะสมกับหน้าที่รับผิดชอบเหมือนเราจ้างคนเงินเดือนแสนคอยตรวจความสะอาดของห้องน้ำที่ทำงาน ทุกท่านคงเห็นด้วยว่า ไม่ใช่และไม่เหมาะสม

ต่อที่ 3 : กักคนดีและพฤติกรรมคนไทย

ไม่ทราบว่าเป็นโชคดีหรือโชคร้ายที่เราได้เห็นจุดเปรียบเทียบของทัศนคติ และพฤติกรรมของคนไทยในภาวะวิกฤตครั้งนี้กับคนญี่ปุ่นตอนเกิดสึนามิเมื่อต้นปี ได้เห็นความเห็นแก่ตัวคิดเอาตัวรอดของคนถูกน้ำท่วมส่วนใหญ่ และความเอื้ออาทรของคนถูกน้ำท่วมบางพื้นที่ที่คอยช่วยเหลือเพื่อนบ้านพื้นที่ข้างเคียงไม่ให้น้ำท่วม เพื่อจะได้มี

กำลังช่วยเหลือเกื้อกูลกันได้ แต่ที่ให้เห็นได้ยิบส่วนใหญ่นั้นคือ ข้าท่อม เอ็งต้องท่อมด้วยความจริงเป็นเรื่องน่าเห็นใจมาก สำหรับผู้ถูกน้ำท่วมยาวนาน แต่การขาดความอดทน ชาตวินัย ส่วนหนึ่งเป็นความบกพร่องของผู้นำประเทศในอดีตจนถึงปัจจุบันที่ไม่ได้พัฒนาคุณภาพประชาชนให้ได้รับวิถีชีวิตที่ดี มีจิตสาธารณะ มีวินัย อีกส่วนหนึ่งเกิดจากความบกพร่องการสื่อสารของรัฐให้ประชาชนเข้าใจ และรู้ว่าควรปฏิบัติตามอย่างไรในภาวะฉุกเฉินแบบนี้ นอกจากนี้ผู้มีอำนาจตามพื้นที่ยังปล่อยคุณลงเต็มไปดวยขยะ และสิ่งกีดขวางทางน้ำ อนุญาตให้ปลุกสร้างรูก้ำแนวที่ไม่ควรอนุญาต

หลังเกิดสึนามิไม่กี่วัน พิธีกรของทีวีช่องหนึ่งได้สัมภาษณ์ผู้อำนวยการสำนักข่าวสารญี่ปุ่นในประเทศไทย โดยตั้งคำถามว่าทำไมเกิดเหตุการณ์ร้ายแรงจนบ้านช่องไม่มี หมดเนื้อหมดตัว แต่ภาพที่เห็นจากข่าวคนญี่ปุ่นดูมีความอดทน สงบนิ่ง และมีวินัยเข้าแถวรับของแจกยังซี้อย่างมีระเบียบ ท่านผู้อำนวยการให้ความเห็นว่า อาจเป็นเพราะคนญี่ปุ่นถูกสอนมาตั้งแต่เด็ก ให้รู้จักต่อสู้กับความยากลำบากให้ได้ทุกๆ สถานการณ์และที่สำคัญต้องคิดถึงคนอื่นๆ เสมอ เกี่ยวกับเรื่องการให้ข้อมูลข่าวสารกับประชาชน ท่านยืนยันว่าคนญี่ปุ่นไม่พูดโกหก ยิ่งสถานการณ์อย่างนี้รัฐบาลต้องไม่โกหก รัฐบาลจะคอยสื่อข้อมูลความเคลื่อนไหวตลอดเวลา เพื่อให้ประชาชนเข้าใจสถานการณ์ เพราะชั้นแรกประชาชนต้องหาวิธีช่วยตัวเองก่อน แต่การช่วยตัวเองให้ถูกต้อง ต้องรู้วิธีและมีข้อมูลประกอบ

เอกอัครราชทูตสหรัฐประจำประเทศไทย ได้ให้สัมภาษณ์และให้คำแนะนำผู้ถูกน้ำท่วมเมื่อเร็วๆ นี้ว่าผู้ถูกน้ำท่วมต้องคิดวิธีที่จะช่วยตัวเองก่อน ผู้ไม่ถูกท่วมต้องให้ความช่วยเหลือและเอื้อเฟื้อที่พักอาศัยให้ผู้ถูกน้ำท่วมและไม่มีที่อยู่ คุณวินิษา เรซ หรือหนูดีเขียนบทความตีพิมพ์ในกรุงเทพธุรกิจ-กายใจฉบับลงวันที่ 13 พฤศจิกายน 2554 เล่าว่าตอนเป็นนักศึกษาอยู่ที่รัฐแมริแลนด์ มีประกาศจากทางกระทรวงว่ามีพายุเฮอริเคน รัฐประกาศอย่างรวดเร็วว่าให้ประชาชนจะต้องรับมืออย่างไรเป็นขั้นเป็นตอน ประกาศซ้ำๆ ทั้งวันในวิทยุทีวี สื่อทุกสื่อจนคุณหนูดียังจำขั้นตอนเหล่านั้นได้จนทุกวันนี้

อีกเรื่องหนึ่งที่อดเล่าไม่ได้มีว่า เพื่อนร่วมงานสุขภาพสตรีรุ่นน้อยเมื่ออีสิบกว่าปีก่อน แต่งงานกับชาวญี่ปุ่น มีลูกชายอายุ 16 ขวบ

ตอนเกิดสึนามิไปเข้าแถวชื่อของในร้านสะดวกซื้อ ซึ่งให้ชื่อคนละ 2 ชั้น หลังจากได้ของมา 4 ชั้น คุณแม่กลัวไม่พอบอกลูกไปเข้าแถวอีกรอบ ลูกบอกแม่ให้กลับบ้านแล้วพุงนี้มาเข้าแถวใหม่ดีกว่า เพราะเดี๋ยวคนอื่นจะไม่ได้ไปกินหรือใช้วันนี้ นี่เป็นเรื่องจริงที่ได้ยินด้วยตนเอง เพราะเพื่อนคนนั้นสนิทกับภรรยาผมและเราจะไปทานข้าวกันทุกครั้งที่ครอบครัวเราเข้ามาเมืองไทย

อีกเรื่องคือ พฤติกรรมที่อัปยศที่เกิดขึ้นคือ การแอบอ้างเอาชื่อของตนไปใส่ในของบริจาคของผู้อื่น รวมทั้งนำไปแจกจ่ายแต่เฉพาะพวกพ้อง นี่เหมือนฉกฉวย ข้อโกงหรือปล้นคนที่เดือดร้อนหรือเปล่า

ต่อที่ 4 : วัฒนธรรมและค่านิยมคนไทย

เราภูมิใจที่ไม่เคยตกเป็นประเทศราชใคร เราดีใจที่ไม่มีภัยธรรมชาติบ่อยๆ แบบประเทศอื่น เช่น ญี่ปุ่น ฟิลิปปินส์ เรามีน้ำใจมีความเอื้ออาทร และอาจกำลังเสียดกับประชานิยมด้วยหรือเปล่า ทำให้คนไทยไม่อดทน รักความสบาย เห็นแก่ตัว ไม่มีวินัย ไม่มีวิญญานของนักต่อสู้และจิตสาธารณะ ผมประทับใจมากที่คนไทยจำนวนมากยังเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่บริจาคเงิน บริจาคของให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยเพียงเพื่ออยากให้เขาพ้นทุกข์ ไม่ได้คิดถึงสี ถึงข้างใคร ไม่คิดเอาหน้า ออกมาให้กำลังใจ แต่งเพลงดีๆ มีความหมายไปปลุกปลอบใจ นี่คือต่อที่ต้องรักษาไว้ แต่ไม่ใช่ทำเฉพาะมีภาวะเดือดร้อน อยากให้ช่วยกันใช้กิจกรรมเหล่านี้ทำบ่อยๆ จนเป็นค่านิยมและวัฒนธรรมที่ดีของคนไทยไม่ว่าเหตุการณ์ร้ายแรงเกิดขึ้นหรือไม่ คนไทยโบราณสอนไว้แล้วว่าปลุกไม่พอ ต้องฝัง ฝังไม่พอต้องถม ต้องปลูกฝังและอบรมตั้งแต่เด็กและต่อเนื่อง จึงเกิดเป็นวัฒนธรรมที่ดีได้

ทั้งหมดนี้ต้องการสะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกของคนไทยคนหนึ่ง ที่ต้องการเห็นบรรษัทภิบาลและวัฒนธรรมที่ดีงามของสังคม อยากให้ผู้มีอำนาจหน้าที่พัฒนาต่อเหล่านี้ให้เป็นเสาหลักที่งดงาม มีสง่า มีศักดิ์ศรีให้แก่ประชาชนประเทศชาติ และนิวไทยแลนด์ มิฉะนั้น ผมไม่กล้าจินตนาการเลยว่านิวไทยแลนด์ในอนาคตจะเลวร้ายน่าอนาถขนาดไหน ผมไม่อยากจะยินชาวญี่ปุ่นระบายนให้แคดตีในสนามกอล์ฟเมื่อ 2 สัปดาห์ก่อนว่า “ผมอยากแทนคนไทยจริงๆ” และไม่อยากจะยินคนไทยด้วยกันเองบ่นอยู่บ่อยๆ ว่า “สงสารประเทศไทย” หรือ “สงสารประเทศไทย” M&W